

Piotr Falkowski

Bydgoskie archiwalia w zasobie Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie - Dahlem

słowa kluczowe: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie,
źródła archiwalne o Bydgoszczy

Materiały archiwalne traktujące o Bydgoszczy oraz o naszym regionie są przechowywane w *Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie* (dalej GSPK), do którego zostałem oddelegowany w ramach międzynarodowej wymiany archiwistów. Celem wizyty było zapoznanie się z pomocami kancelaryjno-archiwalnymi urzędu Rejencji w Bydgoszczy oraz wykonanie kwerendy archiwalnej dotyczącej akt związanych z Bydgoszczą. Przed wyjazdem zapoznałem się z literaturą o zasobie archiwalnym GSPK oraz z pracami dotyczącymi bydgoskich archiwaliów przechowywanych w zasobie berlińskiego archiwum¹. Warto odnotować, że w metryczkach niektórych archiwaliów przechowywanych w zasobie GSPK można odnaleźć nazwiska użytkowników związanych z regionem bydgoskim, co świadczy o tym, że materiały archiwalne były wykorzystywane przez tutejszych badaczy².

¹ S. Hartmann, *Tajne Archiwum w Berlinie-Dahlem. Dzieje, zadania i struktura zasobu (informacja dla użytkowników polskich)*, Archeion, t. 97, Warszawa, 1997, s. 86-89; J. Stojanowski, *Los archiwum b. prowincji pruskiej, „Provinz Grenzmark Posen-Westpreussen”* (Marchia Graniczna Poznań-Prusy Zachodnie), Archeion, t. 27, Warszawa, 1957, s. 95-118; *Tektonik des Geheimen Staatsarchivs Preußischer Kulturbesitz*, bearb. von Rita Klauschenz, Sven Kriese und Mathis Leibetseder, hrsg. von Jürgen Kloosterhuis, Berlin, 2011; W. Bliss, *Die Plankammer der Regierung Bromberg: Spezialinventar 1772 bis 1912*, Köln, 1978. Prace dotyczące bydgoskich archiwaliów, zob.: K. Wajda, *Baza źródłowa i stan badań do roku 1920*, [w:] *Historia Bydgoszczy*, pod. red. M. Biskupa, Warszawa-Poznań, 1991, s. 335-340; *Informator o zasobie archiwalnym Archiwum Państwowego w Bydgoszczy*, pod red. M. Dereszyńskiej-Romaniuk, Bydgoszcz, 2013, s. 35-57; R. Michna, *Źródła do dziejów Bydgoszczy z lat 1772-1806 w zaso-
bach Tajnego Archiwum Państwowego w Berlin-Dahlem (Geheimes Staatsarchiv Preußischer
Kulturbesitz in Berlin-Dahlem)*, „Kronika Bydgoska” 2017, t. 37, s. 483-515.

² M.in. prof. Franciszek Mincer, prof. Barbara Janiszewska-Mincer, dr Andrzej Bogucki,

Zanim przejdę do omówienia archiwaliów, z którymi zapoznałem się w Berlinie muszę zaznaczyć, że nie zbadałem wszystkich akt związanych z rejencją bydgoską oraz Bydgoszczą. Wynikało to z ograniczeń czasowych, wymiana trwała jedynie 5 dni. Kwerenda archiwalna została ograniczona wyłącznie do dwóch zespołów archiwalnych, a mianowicie do *Regierung zu Bromberg* (Rejencja w Bydgoszczy) oraz *Ministerium der Innern* (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych)³. W tekście nie będę szczegółowo analizował i omawiał każdej jednostki archiwalnej, wyłącznie szcharakteryzuję je grupowo, aby przybliżyć zawartość zasobu archiwalnego GSKP w Berlinie. W pierwszej części tekstu omówię pomoce kancelaryjno-archiwalne wytworzone przez urząd Rejencji w Bydgoszczy, a następnie przejdę do zaprezentowania wybranych archiwaliów związanych z Bydgoszczą. Na końcu publikacji został zamieszczony wykaz przejrzanych archiwaliów wraz z ich sygnaturami oraz datami skrajnymi.

Głównym celem kwerendy archiwalnej dotyczącej pomocy kancelaryjno-archiwalnych było odnalezienie źródeł archiwalnych, które ułatwiłyby stworzenie inwentarza idealnego zespołu archiwalnego Rejencji w Bydgoszczy⁴. W tym celu wybrałem kilka jednostek archiwalnych do przeanalizowania. Najpierw zapoznałem się ze spisami akt, które dotyczyły lekarzy weterynarii, wydziału pierwszego (wydział weterynarii) oraz spisu dotyczącego rolnictwa⁵. Dodatkowo zbadałem dzienniki korespondencyjne, które zawierały podstawowe informacje o sprawach wpływających do urzędu. Zachowała się duża liczba dzienników, więc w trakcie kwerendy losowo wybrałem trzy jednostki archiwalne w celu zapoznania się z ich formularzem oraz zawartością⁶. Poza pomocami kancelaryjno-archiwalnymi przejrziałem akt dotyczący organizacji Królewskiej Rejencji w Bydgoszczy. Dokument został wytworzony w 1815 r. i szczegółowo opisywał podział na wydziały rejencji oraz omawiał ich kompetencje⁷. Ponadto zapoznałem się z teczką, która stanowiła zbiór luźnych dokumentów, bez okre-

dr Radosław Michna.

³ Przed rozpoczęciem poszukiwań w GSPK warto skorzystać z *Archivdatenbank*. Jest to internetowa baza danych zawierająca repertoria przechowywanych zespołów archiwalnych w GSPK. W tej bazie zamieszczono zawartość repertorium *Regierung zu Bromberg* (Rejencja w Bydgoszczy). Należy zauważyć, że w tej bazie nie znajdziemy zawartości wszystkich inwentarzy archiwalnych. Dopiero w czytelni berlińskiego archiwum mogłem zapoznać się z repertorium *Ministerium der Innern* (Ministerstwo Spraw Wewnętrznych).

⁴ Inwentarz idealny jest to rodzaj inwentarza archiwalnego, które obejmuje wszystkie jednostki archiwalne danego zespołu archiwalnego bez względu na ich miejsce przechowywania. Również może zawierać informacje o niezachowanych archiwaliach.

⁵ Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie (dalej GStA PK) XVI HA Rep. 30 Regierung zu Bromberg Nr. 763, 58, 59.1.

⁶ Tamże, Nr. 42b Bd. 6 Pakiet 15, 59.03, 59.11.

⁷ Tamże, Nr 3.

ślonej przynależności kancelaryjnej, jednakże te dokumenty nic nie wnosiły do przedmiotu poszukiwań⁸.

Na podstawie pomocy kancelaryjno-archiwalnych, które mogłem obejrzeć w GSKP, można postawić kilka wniosków. Do stworzenia inwentarza idealnego wymagana byłaby bilateralna współpraca między stroną niemiecką i polską. Na podstawie zachowanych pomocy kancelaryjno-archiwalnych można odtworzyć procesy aktotwórcze oraz archiwotwórcze, jednakże wymagałoby to długotrwałej kwerendy archiwalnej w Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie i w Archiwum Państwowym w Bydgoszczy. Dodatkowo należałoby wykonać pogłębione badania nad Rejencją Bydgoską.

Drugim celem wizyty było wykonanie kwerendy archiwalnej dotyczącej archiwaliów związanych z Bydgoszczą. W trakcie pobytu zapoznałem się jedynie z wybranymi materiałami archiwalnymi przechowywanymi w zespołach archiwalnych Rejencja w Bydgoszczy i Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. Należy wskazać, że oprócz wyżej wymienionych zespołów archiwalnych w zasobie GSKP znajdują się zespoły powiązane z Bydgoszczą, należą do nich: *Deputacja Kamery Wojenno-Domenalnej w Bydgoszczy*, *Dyrekcja Kolei Wschodniej i Dyrekcja Kolei w Bydgoszczy*, *Gimnazjum w Bydgoszczy*, *Inspekcja Ruchu Kolei w Bydgoszczy*, *Komisja Generalna w Bydgoszczy*, *Inspektorat Szkolny w Bydgoszczy*, *Sąd Powiatowy w Bydgoszczy*, *Sąd Obwodowy w Bydgoszczy*, *Wydział Obwodowy Rejencji w Bydgoszczy*, *Zbiory kartograficzne Rejencji w Bydgoszczy*⁹.

W zasobie GSKP są przechowywane akta dotyczące władz miejskich. W czasie swojego pobytu zapoznałem się z aktami personalnymi burmistrzów: Hugona Braesickego, Felixa Dahrenstaedta, Buchholtza, Rudolfa Wildego, Reinholda Boiego oraz radców miejskich: Edwarda Kempkego i Adalberta Dueringa¹⁰. W aktach rejencji można dodatkowo odnaleźć źródła archiwalne dotyczące przejazdów urzędników oraz informacje o stowarzyszeniach urzędników¹¹. Informacje uzupełniające na temat urzędników miejskich i kasy komunalnej można odszukać w aktach Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, gdzie przechowywana jest jednostka archiwalna poświęcona działalności urzędników¹².

W zespole archiwalnym Ministerstwa Spraw Wewnętrznych są przechowywane dwa posyty, które zawierają rozporządzenia miejskie, wyjaśnienia przepisów prawnych, sprawy personalne, akta dotyczące wyborów urzędników oraz skargi

⁸ Tamże, Nr 756.

⁹ Informator o zasobie archiwalnym Archiwum Państwowego w Bydgoszczy..., s. 56

¹⁰ GStA PK, XVI HA Rep. 30 Regierung zu Bromberg, Nr: 455, 458, 457, 453, 531,481, 462.

¹¹ Tamże, Nr: 692, 386.

¹² GStA PK, I HA Rep. 77 Ministerium der Innern, Tit. 77 Nr 2 Bromberg.

i załączenia miasta Bydgoszczy¹³. Również w zespole Rejencji w Bydgoszczy są przechowywane akta dotyczące wyborów zarządów miast z terenu rejencji, były to sprawozdania miejskie¹⁴.

W aktach ministerstwa można odnaleźć dokumenty dotyczące starego ratusza oraz placu wokół niego¹⁵. Zapoznać się można również z dokumentami dotyczącymi spraw obywateli miasta Bydgoszczy¹⁶.

Zachowała się jedna jednostka archiwalna, która była poświęcona napadowi na *Landschaftskasse zu Bromberg* (Kasa Ziemiska w Bydgoszczy). Rabunku dokonano w nocy z 12 na 13 września 1820 roku. W zawartości poszytu znajdują się m.in.: obszerny opis rabunku, listy gończe, sprawozdania z dochodzenia czy też wyroki sądów¹⁷.

W aktach rejencji bydgoskiej można odszukać informacje na temat stowarzyszeń i organizacji prowadzonych przez mieszkańców Bydgoszczy. Z lat 1907-1913 pochodzi jednostka dotycząca komitetu organizacyjnego budowy Wieży Bismarcka. W niej znajdują się m.in. spisy darczyńców, sprawy zakupu tablicy pamiątkowej, sprawozdania, korespondencja między rejencją a komitetem¹⁸. Ponadto przechowywane są dokumenty dotyczące powołania domu rzemiosła – *Vereinshauses*. Dom miał być przeznaczony jedynie dla obywateli niemieckich, którzy uskarżali się na brak miejsca na rzecz ich spotkań. Ponadto w tej jednostce znajdują się informacje dotyczące spraw organizacyjnych, finansowych czy też budowlanych¹⁹.

Zachowało się kilka jednostek dotyczących polskich organizacji z okresu pruskiego. W aktach rejencji są przechowywane trzy jednostki poświęcone stowarzyszeniu gimnastycznemu Sokół. Informacje zebrane w nich nie dotyczą tylko Bydgoszczy, lecz odnoszą się do terenu całej rejencji. Zachowały się m.in. sprawozdania, statusy poszczególnych stowarzyszeń, odpisy spraw sądowych itp.²⁰ Ciekawymi materiałami są akta dotyczące agitacji polskiej w Bydgoszczy. W tych materiałach można odnaleźć informacje na temat polskich organizacji, sprawozdania policyjne ze spotkań, informacje o polskich partiach, wycinki z polskich gazet czy też informacje o przyjęciach patriotycznych²¹.

¹³ Tamże, Tit. 1767 Nr 2 Bd. 1 Bromberg; Tit. 1767 Nr 2 Bd. 4 Bromberg.

¹⁴ GStA PK, XVI HA Rep. 30 Regierung zu Bromberg, Nr 150 Bd. 4.

¹⁵ GStA PK, I HA Rep. 77 Ministerium der Innern, Tit. 1767 Nr 6 Bromberg.

¹⁶ Tamże, Tit. 1767 Nr 8 Bromberg.

¹⁷ GStA PK, XVI HA Rep. 30 Regierung zu Bromberg, Nr 870.

¹⁸ Tamże, Nr 821.

¹⁹ Tamże, Nr 834.

²⁰ Tamże, Nr 723 Bd. 1, Bd. 2, Bd. 3.

²¹ Tamże, Nr 710 Bd. 1, Bd. 2.

W aktach rejencji są zgromadzone źródła przedstawiające tworzenie państwa polskiego. W dokumentach są przechowywane sprawozdania z działalności rad ludowych i z sytuacji politycznej na terenie rejencji oraz informacje o przekształcaniu się urzędów²². Zachowały się archiwalia dotyczące polskich ruchów narodowościowych oraz omawiające polską agitację w szkołach²³.

O życiu społecznym w Bydgoszczy również mogą świadczyć źródła archiwalne traktujące o uroczystościach państwowych, takich jak obchody urodzin króla Fryderyka, uroczystości związane z 100 rocznicą otwarcia Kanału Bydgoskiego czy też obecność Cesarza Wilhelma II z okazji 200-lecia jednostki żandarmerii. Na temat wyżej wymienionych spraw odnajdziemy sprawozdania, rachunki, informację o kanale, wycinki z gazet, rozporządzenia policyjne, program uroczystości²⁴. Ponadto są przechowywane akta o funkcjonowaniu loterii koni w Bydgoszczy, zachowały się sprawozdania policyjne dotyczące losowania koni²⁵.

W archiwaliach rejencji zachowały się akta traktujące o kasynie *Erholung*, które funkcjonowało w Bydgoszczy na przełomie XIX i XX wieku. W tych poszytach znajdują się dokumenty dotyczące statusów kasyna, zarządzeń, sprawozdań z działalności czy też z zamknięcia rachunków za dany okres²⁶.

W zasobie GSPK w Berlinie są przechowywane materiały o szkolnictwie i sprawach wyznaniowych. W tych aktach można odnaleźć informacje o powołaniu szkoły budowlanej oraz ogrodniczej w Bydgoszczy²⁷. Ponadto zachowały się materiały archiwalne o nauczaniu domowym prowadzonym przez Frau M. Kobligh. W poszycie znajdują się m.in. sprawozdania policji, prospekty nauczania dziewcząt, informacje o stypendiach²⁸. Dodatkowo można odnaleźć informacje o powołaniu w Bydgoszczy instytucji dla głuchoniemych²⁹. Odnośnie spraw wyznaniowych zachowały się akta traktujące o powołaniu gminy wyznaniowej Kościoła apostołsko-katolickiego. W poszycie znajdują się m.in. sprawozdania, status gminy, akta opisujące tworzenie się gminy, informacje o działalności gminy³⁰.

W materiałach archiwalnych zachowały się źródła na temat działalności *Land-schafts-Driection im Bromberg* (Prowincjonalna Ziemska Dyrekcja w Bydgoszczy), która udzielała kredytów pod zakup ziemi. W aktach zawarte są informacje o udzielanych kredytach oraz sprawozdania³¹.

²² Tamże, Nr 753 Bd. 4.

²³ Tamże, Nr 758.

²⁴ Tamże, Nr: 782, 819, 799.

²⁵ Tamże, 1802.

²⁶ Tamże, Nr 830 Bd. 2.

²⁷ Tamże, Nr 1762.

²⁸ Tamże, Nr 1285.

²⁹ Tamże, Nr 1229A.

³⁰ Tamże, Nr 2373.

³¹ Tamże, Nr: 865, 868.

W zespole rejencji bydgoskiej można odnaleźć akta z procesów sądowych. Jeden proces odbywał się pomiędzy miastem Bydgoszczą a urzędem skarbowym. Sprawa dotyczyła opłacania podatku – legaty Lünser. W aktach zachowały się pisma z procesu, wyliczenia podatku i akta podręczne³². Kolejna sprawa odnosiła się do sprawy obrazy majestatu. Sprawa była z powództwa handlarza Hirschberga przeciwko obywatelowi miasta Bydgoszczy Lancjemu³³.

Z okresu I wojny światowej zachowały się materiały archiwalne dotyczące pomocy wdowom oraz dzieciom żołnierzy³⁴. Ponadto przechowywana jest jednostka archiwalna, która zawiera protokół omówienia sytuacji na terenie rejencji po podpisaniu pokoju wersalskiego³⁵. Zachowały się szczątkowo informacje o działalności Niemieckiej Rady Ludowej, która funkcjonowała na terenie powiatu bydgoskiego oraz Bydgoszczy³⁶.

Reasumując, do stworzenia idealnego inwentarza archiwalnego Rejencji Bydgoskiej niezbędna byłaby dwustronna współpraca polsko-niemiecka. Pomoce kancelaryjno-archiwalne zachowane w zespole *Regierung zu Bromberg* mogą być wykorzystane do uzupełnienia wiedzy na tematy aktotwórcze i archiwoznawcze pruskiego urzędu.

W Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie znajduje się duża ilość materiałów archiwalnych dotyczących Bydgoszczy oraz regionu bydgoskiego, które należy lepiej rozpoznać. Materiały archiwalne przechowywane w berlińskim archiwum mogą stanowić ważne uzupełnienie materiałów źródłowych do dziejów miasta i regionu.

Wykaz materiałów archiwalnych zbadanych w Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz w Berlinie

Regierung zu Bromberg

Sygnatura	Tytuł	Data
XVI HA Rep. 30 Nr 3	Organisation der Königlichen Regierung zu Bromberg (das an Preußen zurückgefallenen Teils vom Herzogtum Warschau)	1816
XVI HA Rep. 30 Nr 42b, Bd. 6, Pakiet 15	Konzept-Journal	1818
XVI HA Rep. 30 Nr 58	Aktenverzeichnis Dezernat I k	B.D.
XVI HA Rep. 30 Nr 59.01	Aktenverzeichnis der Landgestütssachen	B.D.

³² Tamże, Nr 2235.

³³ Tamże, Nr 789

³⁴ Tamże, Nr. 1239 Bd. 1, 1239 Bd. 2, 1235, 1236.

³⁵ Tamże, Nr 757.

³⁶ Tamże, Nr 740, 744.

XVI HA Rep. 30 Nr 59.03	Briefstagebuch Ig. A. Bromberg	B.D.
XVI HA Rep. 30 Nr 59.11	Slh Tagebuch für 1918 Nr 8041-10432	1918
XVI HA Rep. 30 Nr 150 Bd. 4	Geschäftsverwaltung der Magistrate in den Städten des Regierungsbezirks Bromberg	1895-1899
XVI HA Rep. 30 Nr 386	Handakte Pannier, Reg. Büro-Diätar., diverse dienstliche Angelegenheiten, Verfügungen	1909-1920
XVI HA Rep. 30 Nr 453	Personalverhältnisse des Ersten Bürgermeisters Boie in Bromberg	1869-1878
XVI HA Rep. 30 Nr 455	Personalverhältnisse des Ersten Bürgermeisters Braesicke in Bromberg	1890-1905
XVI HA Rep. 30 Nr 457	Personalverhältnisse des Bürgermeisters von Buchholtz in Bromberg	1876-1878
XVI HA Rep. 30 Nr 458	Personalverhältnisse des Bürgermeisters Dahrenstaedt in Bromberg	1881-1896
XVI HA Rep. 30 Nr 462	Personalverhältnisse des besoldeten Stadtrats Adalbert Duering in Bromberg	1904
XVI HA Rep. 30 Nr 481	Personalverhältnisse des Stadtraths Kempe in Bromberg	1880-1900
XVI HA Rep. 30 Nr 531	Personalverhältnisse des besoldeten Beigeordneten, des 2. Bürgermeisters Wilde in Bromberg	1882-1910
XVI HA Rep. 30 Nr 692	Sonderakten betreffend Organisation der Arbeitsgemeinschaft im Regierungbezirk Bromberg	1919
XVI HA Rep. 30 Nr 697 Bd. 2	Polen-Agitation Schulvorstände	1895-1904
XVI HA Rep. 30 Nr 710 Bd. 1	Agitation der Polentums in der Stadt Bromberg	1898-1909
XVI HA Rep. 30 Nr 710 Bd. 12	Agitation der Polentums in der Stadt Bromberg	1909-1914
XVI HA Rep. 30 Nr 723 Bd. 1	Sokol Verein	1897-1903
XVI HA Rep. 30 Nr 723 Bd. 2	Sokol Verein	1903-1906
XVI HA Rep. 30 Nr 723 Bd. 3	Sokol Verein	1906-1914
XVI HA Rep. 30 Nr 740	Kreis-Volksrat „Organistion“ vom 25. V. bis 13. XII. 1919	1919
XVI HA Rep. 30 Nr 744	Volksrat im Bromberg,	1919

XVI HA Rep. 30 Nr 753 Bd. 4	Polnische Aufstand und Überleitung	1919
XVI HA Rep. 30 Nr 756	Mappe mit losen Schriftstücken	1919
XVI HA Rep. 30 Nr 757	Protokoll von den Besprechungen über den „Versailler Vertrag“ in Thorn am 16. VII. 1919 und in Danzig am 28. VI. 1919	1919
XVI HA Rep. 30 Nr 758	Polnische Bewegung	1918-1919
XVI HA Rep. 30 Nr 763	Verzeichnis der abgegebenen Akten	1919
XVI HA Rep. 30 Nr 782	Huldigungsfeierlichkeiten am 3. August 1815 in der Stadt Bromberg	1815-1817
XVI HA Rep. 30 Nr 789	Denunziation des Kaufmanns Hirschberg gegen den H. Lange in Bromberg wegen Majestätsbeleidigung	1835
XVI HA Rep. 30 Nr 799	Anwesenheit des Kaisers Wilhelm II. 1904 in Bromberg	1904-1905
XVI HA Rep. 30 Nr 819	Gedenkfeier der 100 jährigen Eröffnung des Bromberger Kanals	1874-1879
XVI HA Rep. 30 Nr 821	Errichtung eines Bismarckturmes in Bromberg	1907-1913
XVI HA Rep. 30 Nr 830 Bd. 2	Kasinogesellschaft „Erholung“ in Bromberg	1903-1919
XVI HA Rep. 30 Nr 834	Errichtung eines Bromberger Vereinshauses	1900-1904
XVI HA Rep. 30 Nr 865	Organisation einer Provinziallandschaftsdirektion im Regierungsdepartement Bromberg	1815-1822
XVI HA Rep. 30 Nr 868	Requisitionen der Landschaftsdirektion zu Bromberg	1816-1837
XVI HA Rep. 30 Nr 870	Beraubung der Landschaftskasse zu Bromberg in der Nacht vom 12. Zum 13. IX. 1820, Ermittlung des Täters	1820-1833
XVI HA Rep. 30 Nr 1229A	Gründung einer Taubstummenanstalt in Bromberg	1867-1868
XVI HA Rep. 30 Nr 1235	Fürsorge-Vermittlungsstelle in Bromberg	1917-1919
XVI HA Rep. 30 Nr 1236	Fürsorgestelle Bromberg	1918
XVI HA Rep. 30 Nr 1239 Bd. 1	Fürsorge-Vermittlungsstelle in Bromberg	1917-1919
XVI HA Rep. 30 Nr 1239 Bd. 2	Fürsorge-Vermittlungsstelle in Bromberg	1917-1919
XVI HA Rep. 30 Nr 1285	Stipendien zum Besuch der Frauarbeitsschule der Frau M. Koblick in Bromberg	1898-1904

XVI HA Rep. 30 Nr 1762	Einrichtung einer Departements Baumschule und Gärtnerlehranstalt in Bromberg	1836-1847
XVI HA Rep. 30 Nr 1802	Pferdelotterie in Bromberg	1898-1902
XVI HA Rep. 30 Nr 2235	Prozess der Stadtgemeinde Bromberg gegen den Fiskus wegen des Zinsenanteils von dem Lünser'schen Legate	1872-1873
XVI HA Rep. 30 Nr 2373	In Bromberg sich bildende apostolisch-katholische Kirchengemeinde	1845-1907

Ministerium der Innern

Sygnatura	Tytuł	Data
I HA Rep. 77 Tit. 1767 Nr 2 Bd. 1	Bromberg: Verwaltung der Gemeindeangelegenheiten	1817-1865
I HA Rep. 77 Tit. 1767 Nr 2 Bd. 4	Bromberg: Verwaltung der Gemeindeangelegenheiten	1896-1926
I HA Rep. 77 Tit. 1767 Nr 6	Bromberg: Abbrechung der an das im Jahr 1815 hinweg geräumte alte Rathaus auf dem Marktplatz angebauten Budenhäuser und Entschädigung der Eigentümer	1822-1907
I HA Rep. 77 Tit. 1767 Nr 8	Bromberg: Bürgerrecht	1831-1869
I HA Rep. 77 Tit. 1769 Nr 2	Bromberg: Personalangelegenheiten der Magistrats beamten und der Kommunalkassenbeamten	1822-1921

Bydgoszcz archives in the Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz in Berlin

keywords: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, Berlin-Dahlem, Bydgoszcz archives

Summary

The article describes results of archive searches, conducted in the Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz in Berlin. The visit had two targets. The first one was to get acquainted with the office-archival aids in the Regierungsbezirk Bromberg in order to find archival sources, which would allow for establishing a perfect archival inventory for the archival group stored in Berlin and Bydgoszcz. The second target was to perform searches regarding the records related to Bydgoszcz. There are many interesting sources to the history of the city and region in the archival materials related to Bydgoszcz.

Archivalien aus Bydgoszcz in dem Geheimen Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz in Berlin

Schlüsselwörter: Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz, Berlin-Dahlem, Archivalien aus Bydgoszcz

Zusammenfassung

In dem vorliegenden Text wurden Resultate einer Archivrecherche präsentiert, die in dem Geheimen Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz in Berlin durchgeführt wurde. Dem Besuch lagen zwei Zwecke zugrunde. Der erste davon war es, sich mit Kanzlei- und Archivhilfsmitteln des Regierungsbezirks in Bydgoszcz vertraut zu machen, um Archivquellen zu finden, welche die Aufstellung eines makellosen Archivinventars für die in Berlin und Bydgoszcz aufbewahrten Archivalien erleichtern. Der andere Zweck bestand darin, eine Recherche über die mit Bydgoszcz verbundenen Urkunden anzustellen. In den an Bydgoszcz anknüpfenden Archivmaterialien kann man viele merkwürdige Quellen zur Geschichte der Stadt und der Region finden.